

Смага зямлі

Вечар, прысвечаны балгарскаму паэту

РАЗМОВА АБ СПЕКТАКЛЯХ

Шчыры талент

— От страмка, і дзверы заснежылі, — Пятро Восіпавіч зачынуў кабінет і зноў сеў за стол.

Падумайце, нават у райкоме яго так дамалялі, як тут. Ды хто? Палае ранне трактарысты перададзім вочы калодзі, аж у пот кінула. Затым брыгадзіраў... І, нарочце, даярка, як дубом асцёбала, а ў дадатак і дзверы не зачыніла.

Дзянішчыкоў усё не мог супакоіцца. Ды як жа супакоіцца? Раёнае начальства мелася да ўзнагароды яго прадстаўляць, бо калгас ужо не трыгоць мільянер, а тры разы па трыгоць!

— А яны, — Дзянішчыкоў не ўсёдзеў за сталом, — Бач ты... І камуну ўжо ім давай.

Старшыня праўдзіяна, каб забіць людзей дакоры, пачаў супаінаць самага сябе. «Вядома, у калгасе яшчэ не ўсё як трэба, — думаў ён, — але ж гэта не выстаўка, а гаспадарка, растуца. Прыдзе ў Гродна якая дэлегацыя, дык раёнае начальства прануе ехаць не куды-небудзь, а ў наш калгас павучыцца». І сапраўды, павучыцца тут ёсць чаму. На плошчы калгас імя Сталіна называюць цэлай дзяржавы. Ад вёскі Бар да вёскі Ваўдзіянава, як плуціць лацець — 27 кіламетраў, а калі старшыня едзе на «газку», дык на спідометры паўсотні паказвае. Калі сямі тысяч гектараў зямлі. І зямля не «гуляючая» — сёлета сабрава з гектара па 18 цэнтнераў зёра, а будыць колкі! Не грэх, як вядуць, у такіх гаспадароў і павучыцца. «...Прымаюць людзі, глядзячы, вучыцца і на развітанне добрыя словы кажуць...» І зноў самаўхваляе закружыла б Дзянішчыкову галаву, калі б не прыгадаў папярочкі трактарыстаў.

Сем хлопцаў вучацца на курсах механізатараў. Цяпер яны прыхалі на выхадны і ўчынілі ў кабінете старшыні такую дапанкаву:

— Э-э, недалёка глядзіць, старшыня...

Калі ўдмаца ў гэтыя словы, дык гэта сур'ёзнае папярэджанне. «Недалёка глядзіць, старшыня...» Дзянішчыкоў, што гэтыя хлопцы, пачуўшы некалькі дзяні на курсах, пачынаюць вучыць не толькі брыгадзіраў, а нават самага старшыню.

Вось Анатоль Пашура. Ён нікому ў калгасе вяды не замуціў. Любіць тэхніку і працаваў ад дзядзькі. Старшыня мусіў падтрымаць яго. І сказаў так: «Калі хочаш быць трактарыстам, едзь вучыцца да калгаснаго кошт, а не хочаш вучыцца, не паводзь да трактара». Тады Анатоль падказаў старшыню за клопаты, а цяпер ён інашэ казаў:

— Не так павіна быць, старшыня.

Паслухае яго, дык і ніводнаму слову не станей прарычыць. Калгас мае дваццаць трактараў, столькі ж аўтамабіляў, а колькі сельскагаспадарчых машын! Без брыгадзіраў цяжка і падлічыць усё. Карачай калгасу ў калгасе столькі тэхнікі, колькі раней было ў МТС. Хлопцы з МТС не ездзілі павучаць вяды. Прынама і вучыліся ў МТС. У МТС быў галоўны інжынер. Калі б у калгасе быў такі інжынер, тады калгаснае механізацыя вучыліся б у калгасе. А на курсах за блізка свет ездзілі б толькі экзамены здаваць. Ды не толькі для таго інжынер трэба ў калгасе, каб рыхтаваць кадры механізатараў. Цяпер калгас можа праводзіць рамонты тэхнікі без РТС. Апрача таго, сельская гаспадарка павучыцца калгасе з новымі машынамі. Шы магчыма дэлегацыя механізацыі калгасе без кваліфікаваных кадраў?

— А ў нашым калгасе да Гродна — рукой падаць, — прадаўжаў Анатоль.

У Гродна ёсць Інстытут сельскай гаспадаркі. Кожны год выпускаяць інжынераў. А вась чыму нн адзін інжынер з горада не хоча ехаць да нас у такі багаты калгас? Вось на гэта і адкажы, старшыня.

Дзянішчыкоў ужо колькі разоў гаварыў на раённых сходах і нарадах, што ў калгасе трэба спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Начальства занатавала для памяці. Потым прыяздзілі выпускнікі Інстытута ў калгас. Што ж, прыедуць, паглядзяць, а ў калгасе не хочучь заставацца. Аб'яўляюць, як зачараванае месца. Едуць за сотні кіламетраў ад горада, у бліжэйшыя калгасы, і там прытуляцца. Калі б не аграрном Лявон Зубец, дык можна было б сказаць, што ў калгасе няма ні аднаго спецыяліста. Ды і таго людзі не называюць калгасным аграрном, а хутчэй — даўчыкам. Падумаўшы, дык іно так і ёсць. Лявон Зубец лічыцца аграрном абласнога ўзрэння сельскай гаспадаркі і зарплата атрымлівае не ў калгасе, а ва ўпраўленні. Тут ён толькі вопытны праходзіць. Бывалі выпадкі, калі ў брыгадзіра высылалі ў два разы менш кукурны на гектар, чым трэба. Старшыня і брыгадзіраў шукалі ніякоіна, хто палсавару пасевы. Калгаснікі тымкалі палцам на аграрном. Лявон Зубец толькі разводзіў рукамі.

— А я адзін у полі не воіт.

Вось тая і брыгадзіраў не знайшоў агудналь рамовы са старшыняю.

— Калі і надалей так будзе ў калгасе, — гаварыў ён, — не толькі

кі ўзнагароды не атрымаеш, а цябе і кабінета гэтага паводзіць. Навуку трэба на наша поле. Сёлета па 18 цэнтнераў зёра атрымалі з гектара. Гэта ўдача. А налета, што будзе? Без добрага аграрном не будзе і брыгадзіра гаспадаркаў у брыгадзе.

Вось у такім людзі і паспрабуй, каб цябе ў пот не кінула. Наўжо старшыня не дае, каб на навуку вёсці гаспадарку? Каму-каму, а старшыні трываць далей нельга. А іно толькі загадчык жыллагадоўчай фермы жыцця не дае. Прайдзе ў кабінет і пытае, які раёнчын выдаваць каровам. Колькі трэба кармавых аднавак на кожную гаўду, каб і ўважкі малако было. Дзянішчыкоў пачувае-пачувае патыліцу — у вёсцёўка пра гэта не спытае і ў Гродзенскі Інстытут па даведку ехаць нямагата, а свайго заахочніка няма ў калгасе. Тады Дзянішчыкоў брала аловак і падлічвае на перапы: колькі сціртаў садова на полі, колькі жон сіласу. Тоны кармоў падлічыць на зімовы дні і на колькасць гаўдуў. Як хто, а каровы не прыдзяцца на старшыню. Кармоў уводзяць не толькі ў жолабах, а нават, як і ўлетку на багатым выпасе, пад нагамі і пад бокам. Дзянішчыкоў не раз гаварыў, каб у калгасе працаваў заахочнік, то на тых кармавых аднавак, якія гаўдзяцца дарэмна, можна было б на ферме і яшчэ паўсоткі ўтрымаваць кароў. І пра гэта Дзянішчыкоў гаварыў у райкоме партыі. Замест таго, каб дамагчы калгасу, сакратар райкома Т. Захарыч суніаваў старшыню:

— У каго, у каго, а ў вас справы ідуць няболага. Самі справіцеся.

Можна б і пагадзіць старшыню з гэтым, калі б не людзі. Урэшце, дайшоў да таго, што прыйшла ў кабінет даярка і, як гаспадарка перад гаспадаром, стукнула кулаком па сталае.

— Калі, нарочце, будзе заахочнік у калгасе, калі?

Асцёбала словамі, як дубцом, і паіна...

Насяя такой дапанкаві Дзянішчыкоў мусіў звярнуцца і да старшыні райкама.

— А вы давайце заахочнік на спецыялістаў, — прапай той.

Дзянішчыкоў напісаў і заахочнік. Быў плены райкома партыі. Якіраў гаварылі аб пасылцы спецыялістаў сельскай гаспадаркі на пастаянную работу ў калгасі. Галоўны заахочнік раённай сельскагаспадарчай інспекцыі тав. Докан агадзіць паехаць працаваць у калгас імя Сталіна. З тае пары ўжо мінула некалькі месяцаў, а тав. Докан і цяпер з месца не рушыцца. У чым такая заміна, дык старшыня і розуму не дабра. Ну-жо тым тым, што прыдзе ў Гродна працаваць і жыць у калгасе, будзе горчэй, чым у горадзе? Воська Пракопчык — цэнтр арцелі, амаль прыгарадная, апрог таго, стаіць на «бойкім месцы», на шаты Гродна — Мінск. Кожны вечар можна ездзіць не толькі ў кіно, а нават і ў театр. Вядома пра гэта спецыялісты, і не прыдзяцца ў калгасе. Вось і кіруй, старшыня, калі ў цябе няма правай рукі, спецыялістаў. А такое багачце ў гаспадарку! Ужо на сто гектараў зямлі ёсць па 325 цэнтнераў малака, па 70 цэнтнераў мяса, а сямігодка якія багачы ачыцца!

Аднаго разу Дзянішчыкоў сустрэўся са сваім суседам, старшыней калгаса «Чырвоная зорка» тав. Аношчанкам. Дзянішчыкоў пачаў скарыдзіцца Аношчанку, што спецыялістаў няма ў калгасе, а Аношчанка хваліўся, што і спецыялісты ёсць у калгасе і нават самадзейнаецца добра. От сусед суседу мусіў дамагчыся і параіў: заахочнік у гэці гродзенскі спецыялістаў і ў калгасе паказваць ім добры каніерт. Каб Дзянішчыкоў не прарычыў, Аношчанка папярэдзіў яго: паколькі ў калгасе

се імя Сталіна няма ніякай самадзейнасці, дык артстаў можна налічыць у калгасе «Чырвоная зорка». Так і дамовіліся. Добра, што ў той вечар, калі прыхадзілі выступаць артсты з калгаса «Чырвоная зорка», не з'явіліся спецыялісты, а то было б што расказаць у Гродна.

Дзянішчыкоў пагадзіўся заплаціць калгасу-суседу за каніерт. Расуцуналася заслона і канферансе аб'явілі, што выступіць уадны хор калгаса «Чырвоная зорка». Слова «Зіраўны» нават падкрэслаў. Калі з'явілі Дзянішчыкоў на гэты «Зіраўны» хор калгаса «Чырвоная зорка», дык у яго аж вочы на лоб пацалі.

— Дык гэта ж наш хор, — не вытрымаў ён.

Паміж дзума старшынямі пачалася спрэчка, чый хор. Анішчанка даказвае, што хор калгаса «Чырвоная зорка», а Дзянішчыкоў і слухаць не хоча.

А людзі, людзі чые?

Справа ў тым, што вёскі Зяневічы, Каленікі, Літвінкі, Нецічы мяжуць з калгасам «Чырвоная зорка». У суседзяў амаль у кожнай брыгадзе ёсць клубы, а вась у калгасе імя Сталіна, па ўсіх п'ятнаціці брыгадах няма ніводнага клубу. Вядома, дзе клубы, там і моладзь. Вось хлопцы і дзівачыцца з гэтых вёсак удзельнічаць у самадзейнасці калгаса «Чырвоная зорка» і нібыта які артсты суседняга калгаса прымаюць дамоў з каніертамі.

— Аднабо ў вас ідзе гаспадарка, Пятро Восіпавіч, — даймаў яго Аношчанка. — Салам і леебам выхваліцеся, а культура дзе? А ўсё ж плаціць грошы за каніерт. Не калгасны грошы, а са сваёй кішнi. Тады можа хутчэй асаўмееш, як кіраваць траба.

Толькі цяпер Дзянішчыкоў дацямаў, чаму спецыялісты абмяноўць калгас, як зачараванае месца. А надочны ў разведку прыяздзіла жонка аднаго заахочніка. Варуццала дадоку і кажа мужу:

— Сорамна ж будзе а такога багатага калгаса ездзіць у гарадскі клуб.

Праўда, будучыня клуб у вёсцы Луцкаўляны. Клуб духунаварочы. Але толькі ў адной вёсцы. Дарчы, будовай клуб і ў вёсцы Зяневічы, але, калі з'явілі яго сцены па пленуму, дык казалі, што гэта будзе бальня.

— Мы будзем мець адзін вялікі клуб. Трэба сабраць людзей на сход, у нас машыны многа, — так адказаў сакратар калгаснай партыі Аношчанка Валіджын Саміко і даваў: — На мясца і малако — вась на што мы націкаем.

Такі адказ сакратара калгаснай партыі не выпадковы, бо ў райкоме партыі на кожнай нарадзе ўсе аратары гавораць толькі пра мясца і малако. Нехта дасціпным словам іх выступленне назваў меса-малочнымі прамовамі. Дзіў дасцеш, што на кожным кроку ўсё пра багачце, а калі ж пра культуру?

Зямля, калі на ёй расце багатая ніва, яна робіць спорныя дажджы і буйныя росы. А адрадаця і так: дога няма дажджы. Тады кажуць, што смага зямля, смага, дык не скажа, што піць хоча. Урадджай расце, а каб вырасе, яму трэба ўвоны. Так і ў калгасе. На працякі сенаінячя дзя траба жыватворны дождж. У тым жа і багачце нашага сучасніка, што заўтрашняе было лепей сенаінячя — у гэтым сёме жыцці і працы.

Праз некалькі дзён патне сваю работу Пленум ЦК нашай партыі. Можна снадзявацца, што на Пленуме на ўвесь голас будзе паставлена і пытанне аб культуры ў калгаснай вёсцы.

М. ГРОДНЕУ.

Гродзенскі раён.

Імя балгарскага паэта-камуніста Міхоль Вайшарава добра вядома працоўным многіх краін свету. Паэзія Вайшарава мужная і шчырая.

Верыш Вайшарава добра ведае і беларускі чытач. Днямі грамадасцэ сталіны азначыла 50-годдзе з дня нараджэння паэта. Вечар, прысвечаны гэтаму дню, адбыўся ў Беларускам дзяржаўным ўніверсітэце імя М. І. Ляніна. Яго арганізавалі Саюз пісьменнікаў БССР, Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Дзяржаўны ўніверсітэт.

Кароткае ўступнае слова зрабіў пэат А. Зырыкі. Затым прысутныя праслухалі дэкламацыю філалагічных навук В. Шафарэва. Пераклады твораў М. Вайшарава на беларускую мову прачытаў пэат Н. Гілевіч. Выступілі таксама студэнты ўніверсітэта Сліна, Жук, Салеў, Казак. Яны чыталі вершы паэта на беларускай і балгарскай мовах.

Агляд духавых аркестраў

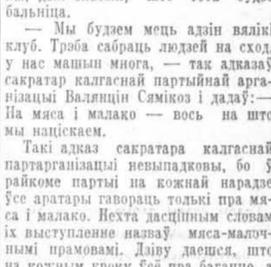
Духавы аркестр — нязвычайна спадарожнік вечароў аддзачыку працоўных, народных гулянняў, канцэртных праграм. На працяглым шляху і ў навуковых установах Магілёва ільчываецца 24 самадзейныя духавыя аркестры. Як жа яны ўдасканальваюць свай выканаўчы майстэрства, як авалодваюць злыбчыткамі класічнай і сучаснай савецкай музыкі? Выявіць гэта і было мэтай агляду духавых аркестраў горада.

Чысціней гучання і багаччэм інтанацый вынікнуў аркестр металургічнага заводу, які выхадзіў «Венгерскі танец № 6» Брамса, «Беларускую старонку» на тэмы беларускіх мелодыі. Вельмі добра музыканты завола штурнага валакіна выканалі «Нёмна» Сакалоўскага, «Вечарніку» ў калгасе Палонскага, «Паланез» Агіцкага. Зводны духавы аркестр у складзе 20 чалавек выканаў «Разлім» Мюсіскава, фінал оперы Глінкі «Іван Сусанін».

Першае месца і пераходны прыз былі прысуджаны духавому аркестру металургічнага заводу. Аркестры завола штурнага валакіна і машынабудавальнічага тэхнікума ўзнагароджаны граматамі.

Калі 200 піянераў і школьнікаў займаюцца ў гуртку вывучэння маэстравы пра Мінскім палам піянераў. Юныя рысавальнікі былі ўдзельнікамі многіх рэспубліканскіх і ўсеазаонных выставак. Зараз яны дзейна рыхтуюцца пад кіраўніцтвам вопытнага педагога С. Каткова да рэспубліканскай выстаўкі дзіцячай выяўленчай творчасці.

На аэдмку: на занятках у гуртку выяўленчага мастацтва. На прызднім плане злева вучыцца 7-га класа Уручскай сярэдняй школы Наташа Халецкая.

Фота С. Чыршкіна.

У адзале тэатраў Міністэрства культуры СССР былі абмеркаваныя спектаклі Беларускага тэатра юнага глядача, якія паказаны ў Маскве.

Уступнае слова сказаў намеснік начальніка аддзела Б. Пакаржэўскі.

— Беларуска тэатр юнага глядача, — сказаў прамоўца, — за апошнія гады ўзабагаціў свой рэпертуар новымі п'есамі і цікавымі спектаклямі. Калектыў падтрымавае цесную сувязь з прадрывствамі і самадзейнымі калектывамі Мінска і іншых гарадоў. Тэатр выступаў перад працаўнікамі сельскай гаспадаркі краіны, а таксама ў Маскве, перад маладымі патрыётамі, спрамаі якіх гаварыцца ў нашай краіна. З гэты праграмамі Міністэрства культуры СССР і запрасіла тэатр у Маскву для гастрольных выступленняў на сталічнай сцэне.

Са шчырым словам выступіў заступнік дэзч мастацтва РСФСР В. Талаалай. Ён сказаў, што спектаклі, якія паказаны на сцэне Крамлёўскага тэатра — значная падзея ў жыцці маладога калектыву. Звяртае на сябе ўвагу тое, што тэатр мае сваё выразнае нацыянальнае творчае аблічча, уласны почырк. Уво спектакль «Панараш-кветка», з якім мы пазнаёміліся ў мінулы раз, сведчыць, што тэатр трымае знаходзіцца на пазіцыях савецкага рэалізма і народнасці. Есць цікавыя зольныя акцёры. У спектаклі «За лясамі дрывучымі» выступілі таленавітыя артысты: Л. Шафарэва (Галінка), арка тэмпэратура С. Мацюкевіч (Параска) і інш. Выразна прыкметны творчы почырк галоўнага ржысёра Л. Мазалеўскага, якая тонка адчувае намяняльны каларыт, танцы, песні і музыку свайго народа.

Прамоўца падрабозна спыніўся на стаючых рысах гэтага сцэнічнага твора і робіць асобныя крытычныя заўвагі.

— Мне ўсё ж здаецца, — гаворыць В. Талаалай, — што твор «За лясамі дрывучымі» больш патэчыны, чым драматычны. У п'есе мала сцыхнімых характараў, мала драматычнай дзеі. Драматычны канфікт недастаткова выразны. Некаторыя адомыны вопрызы атрымаліся абстрактнымі. Напрыклад, пра Смока можна сказаць, што гэта алегарычнае выяўленне злосьці, абстрактная алегарычная фігура. А такія вопрызы звычайна бываюць мала выяўленчымі і пазбаўлены характэрнасці. У галоўным героі — Жадане лірычныя рысы аказаліся маінейшымі, чым драматычныя. І вопрызы атрымаў характэрны, налада казачным. У развіцці дзеі п'есе часам адчуваецца статычнасць, запаволенасць. Напрыклад, статычная сцэна, у якой героі, апынуўшыся ў зачараваным лесе, разгавяе загадкі. Празмерная колькасць музычных сцэн у п'есе паралізуе дзею. Такім сцінам перанасачны ўвесь трыні акт. А ў ім, як вядома, павіна быць кульмінацыя п'есе, а значыць, і хуткае, імклівае развіццё дзеі.

В. Талаалай гаворыць і аб афармленні спектакля. Таленавіты, цікавы мастак І. Пешкур здолёў моцна, выразна і манументальна вырашыць афармленне п'есе «Панараш-кветка». У афармленні другога спектакля «За лясамі дрывучымі» страчаныя вышэйшыя вопрызы. Тут дэкарацыя больш ідэацыйна, чым яны выяўляюць сутнасць твора. Адчуваецца некаторая скананнасць і цяжкасць у афармленні вопрызаў. Нездаткова з'ядачы жыццё і сцэнічная прастора. Выклікаюць здзіўленне некаторыя касцюмы, у якія апраўны героі, у прыватнасці, касцюм і грим Смока. Мастаку можна пакадаць правіць больш фантазіі і вынаходлівасці пры вырашэнні касцюмаў для героўў з народа.

Увогуле, гаворыць прамоўца, тэатр зрабіў правільна, працуючы над гэтым твора, бо ён спырыў умацаваць сувязь калектыву з маладымі драматургамі.

Днямі для жыхароў Васілішкаўскага раёна быў ладзены цікавы канцэрт сатыры і гумару. Яго паказалі культурыветработнікі курорта «Друсенкі» Літоўскай ССР. У пра-

граме канцэрта былі сатырычныя п'есы, дэкламацыі, сцэны.

Прысутныя былі задалолены канцэртм артыстаў братняй рэспублікі.

Л. САКОВІЧ.

Р. БЯРОЗКІН.

Нешта падобнае здарылася і ў нашай пазмай. Пакалядзены ў аснову пазмай чыста вытворча каліяў («арка ці века») не дазваляла імяна ў сілу свайго вузкай спецыфічнасці, істотна высветліць чалавека, як натуральнага характара, ва ўсім багачці і разнастайнасці яго асаблівасці і грамадскіх інтарэсаў. Для мяне, калі я чытаў і перачытваў пазмай, было зусім вядома: не з чалавека вы пачыналі увагі, а з маленка, вузка арузмаўча працаваць, ажно якой адоўды, чыста рацыяналістычным намаганніам, рыска за рыскай і штырх за штырчком, канструяваў чалавечы характар.

Скажу адразу: якраз у гэтым пункце пазма «Другі пачатак» выклікае ў мяне, як і чытача, самыя сур'ёзныя прарэчаны, з якімі вы можаце, вядома, згадзіцца альбо не згадзіцца.

Існуе шырокавядомае леныскае паказанне аб тым, што нельга зраўняваць чалавека, не зраўняваўшы яго сапраўды. Мы рыска адоўдыліся зэтага леныскага выказавання, каб гаварым аб ішам пра тэмы працы ў савецкай літаратуры. Але, на жаль, мы нярэдка зноўмеваем леныскае раўняванне справы, зводзячы яе да катэгорыі толькі вытворчага, нават тэхнічнага парадку, і тым самым спрычагна разгавядаем, схематызуем складаную дыялектыку ўзаемаадносін паміж чалавекам і яго справам.

Між тым, Лянін гаварыў вась што: «Не разумеючы справы, нельга зраўняваць і людзей інакш, як... знішчыце. Гэта значыць можна зраўняваць псіхалогію таго або інаша ўдзельніка барышчы, але не снне барышчы, не значэнне яе партыінае і палітычнае».

Як бачым, Лянін гаворыць аб «партыінаым і палітычным значэнні справы і справярае ёю грамадскага чалавека, «удзельніка барышчы», а мы нярэдка ператраем справу ў прадэмаў у тэхнічную праблему ў «апаляганне» паз і чалавека з яго псіхалогіяй, светлагдуўчынем, маральнымі і этычнымі поглядамі.

Нешта падобнае здарылася і ў нашай пазмай. Пакалядзены ў аснову пазмай чыста вытворча каліяў («арка ці века») не дазваляла імяна ў сілу свайго вузкай спецыфічнасці, істотна высветліць чалавека, як натуральнага характара, ва ўсім багачці і разнастайнасці яго асаблівасці і грамадскіх інтарэсаў. Для мяне, калі я чытаў і перачытваў пазмай, было зусім вядома: не з чалавека вы пачыналі увагі, а з маленка, вузка арузмаўча працаваць, ажно якой адоўды, чыста рацыяналістычным намаганніам, рыска за рыскай і штырх за штырчком, канструяваў чалавечы характар.

Скажу адразу: якраз у гэтым пункце пазма «Другі пачатак» выклікае ў мяне, як і чытача, самыя сур'ёзныя прарэчаны, з якімі вы можаце, вядома, згадзіцца альбо не згадзіцца.

Існуе шырокавядомае леныскае паказанне аб тым, што нельга зраўняваць чалавека, не зраўняваўшы яго сапраўды. Мы рыска адоўдыліся зэтага леныскага выказавання, каб гаварым аб ішам пра тэмы працы ў савецкай літаратуры. Але, на жаль, мы нярэдка зноўмеваем леныскае раўняванне справы, зводзячы яе да катэгорыі толькі вытворчага, нават тэхнічнага парадку, і тым самым спрычагна разгавядаем, схематызуем складаную дыялектыку ўзаемаадносін паміж чалавекам і яго справам.

Між тым, Лянін гаварыў вась што: «Не разумеючы справы, нельга зраўняваць і людзей інакш, як... знішчыце. Гэта значыць можна зраўняваць псіхалогію таго або інаша ўдзельніка барышчы, але не снне барышчы, не значэнне яе партыінае і палітычнае».

Як бачым, Лянін гаворыць аб «партыінаым і палітычным значэнні справы і справярае ёю грамадскага чалавека, «удзельніка барышчы», а мы нярэдка ператраем справу ў прадэмаў у тэхнічную праблему ў «апаляганне» паз і чалавека з яго псіхалогіяй, светлагдуўчынем, маральнымі і этычнымі поглядамі.

Галоўны ржысёр Цэнтральнага тэатра юнага глядача Б. Гадулоўскі даў стаючыя вядуць аб творчай дзейнасці беларускага тэатра. Ён падкрэслаў, што спектакль «Панараш-кветка» не страціў сваёй свежасці, жыццёспыраджальнага тону.

Добрае ўражанне пакінула п'еса «За лясамі дрывучымі». Аднак, каб паказаць больш шырока свае творчыя магчымасці, тэатр павінен быў не абмяжоўвацца паказам спектакляў аднаго плана.

Прамоўца робіць некаторыя крытычныя заўвагі. Ён гаворыць, што ў ржысёрскім вырашэнні п'есе «За лясамі дрывучымі» назіраецца сновасаблівае захваленне формай, дзе пазбаўлена выстрын, сутыкненіяў. Калі ў пастаяноў «Панараш-кветка» толькі жыць адуваляса замілаванне прыжожчо фону, то ў другога пастаяноў яго стаючыцца надта выразным, ператвараецца ў наўмыснае ўпрыгожанне таго жыцця, якое паказана на сцэне.

Некалькі слоў аб героях. У пастаяноў «За лясамі дрывучымі» героі Жадан не падобны на сапраўднага вясковага хлопца — смелага, імклівага, амагара за народнае шчасце. Ён атрымаўся нейкім нялюдскім, пасіўным, сузыральна-спакоівым. Хачелася б, каб глядзячы п'есе, мы адчуваў, што перад намі людзі, якія працуюць, заняты шчырай савецкай працай. І таму не абавязкова аправаць іх толькі ў чыстыя прыгожыя кашулі, паказваючы жыццё і татанчынны людзей у неагульных умовах. У спектаклях назіраецца імкненне да наўмыснага ўпрыгожання жыцця. Здаровым зернем у сцэнічным твора «За лясамі дрывучымі» Б. Гадулоўскі лічыць народныя вопрызы Алеся і Адыя. Добра выяваваў ролю Гуслера, сапраўднага хавальніка народнай мудрасці артыст В. Говар-Бандарніка. Яго гульні актыўны, фігура рэальная, дзейна.

Адомыня героі — дзейныя сілы паказаны на сцэне такімі стражніцамі, што яны ўжо зусім не паховаюць. А казка ж павіна іграцца псіхалагічна праўдзіва. Акцёр заклікаў выконваць сваю ролю ў казцы чыста, рэалістычна. Вялікае перамога, якія атрымала калектывам у спектаклі «Панараш-кветка», не замацавана ў новым творах.

У абмеркаванні ўдзельнічала таксама ржысёр МХАТ А. Рауэскі.

— Я пазнаёміўся, — гаворыць ён, — з малодшым братам беларускіх тэатраў — Тэатрам юнага глядача. Ён вельмі добра выяваваў, разуеме задчыя, якія паставіліся пер

БАГАЦЦІ БІБЛІЯТЭК — НАРОДУ!

Зараз у нашай рэспубліцы працуе каля 20 тысяч бібліятэк з кніжным фондам больш чым 50 мільянаў асобнікаў. Як жа бібліятэкі рэспублікі справляюцца з пастаяльнай перадачай і задачай? Аб гэтым у апошні час больш падрабязна пачалі разважаць на сваіх старонках абласныя і раённыя газеты.

Абласная газета «Гомельская праўда» змяшчае артыкул загадчыка кабінета палітасветы Жлобінскага райкома партыі М. Стужака «Багаці бібліятэкі — народу».

Паводле слоў аўтара, у раёне, акрамя гарадской і раённай бібліятэк, ёсць 49 сельскіх, 13 прафсаюзных і адна тэхнічная. Многія бібліятэкі вядуць прапаганду кнігі ў дэсанай сувязі з канкрэтнымі задачамі прадпрыемстваў, калгасам і саўгасам, шырока распаўсюджваюць літаратуру па разнастайных галінах ведаў. Вялікая ўвага ўдзяляецца прапагандзе матэрыялаў ХХІ з'езду КПСС, чарвенскага Пленума ЦК Камуністычнай партыі.

Значную работу сярод чытачоў праводзіць тэхнічная бібліятэка чыгуначнага вузла (загадчыца тав. Фрадкіна). Іна ўмела ракамендуе тэхнічную літаратуру рабочым розных спецыяльнасцей. У бібліятэцы арганізавана больш тысячы чытачоў. Прапагандысты кнігі карыстаюцца разнастайнымі формамі і метадамі работы: праводзяць гукаркі, канферэнцыі чытачоў па асобных творах, бібліяграфічныя агляды.

У тым, што на чыгуначным вузле за апошні час узрасла колькасць рацыяналізатараў і вынаходнікаў, значная заслуга і бібліятэкі. Толькі ў паравозным дэпо чытаюць каля 80 рацыяналізатараў і вынаходнікаў.

Раённая бібліятэка, якую ўзначальвае тав. Грышчын, трымае дэсанную сувязь з прамысловымі прадпрыемствамі, калгасам і саўгасам. Іры ў адкрыты 15 пераходных бібліятэк: абсталяваны два пункты выдачы кніг — у рабочым пасёлку і на пенкавадзё. За апошні час бібліятэка правяла канферэнцыі чытачоў па творах Д. Грына «Насля вяселья», Ус. Кочатова «Браты Іршова» і Ул. Пенкава «Луцадзевы».

Вялікую ўвагу надае бібліятэка прапагандзе матэрыялаў ХХІ з'езду КПСС. У чытацкім зале абсталяваны кніжныя выставы і вітрыны: «Жыць і працаваць па-камуністычнаму», «Гомельшчына ў сямігоддзі», «Мы ідзем да камунізму». Надоўга ў памяці ўдзельнікаў застануцца і тэматычныя вечары: «Партыя — наш рулявы», «Беларусь у сямігоддзі».

Заслугоўвае ўвагу і вопыт работы Праскурнінскай сельскай бібліятэкі. Іе загадчыца тав. Лукашова кожнае мэрэпрыемства імяніча правядзі жыва і цікава. Работа бібліятэкі будзеца ў дэсанай сувязі з задачамі мясцовай сельскагаспадарчай арміі. Летам гэтага года бібліятэка правяла цікавую канферэнцыю чытачоў на тэму «Кукуруза — гэта мяса, малако і масла». Канферэнцыі папярэднічала вялікая работа. Аформлены плакаты «У дапамогу кукурузаўдзу», абсталяваны вітрыны «Чытайце кнігі аб кукурузе». Сялета кукурузаўдзу мясцовай сельскагаспадар-

чай арміі імя Жданова на практыцы ўжывалі перадавыя прыёмы агра-тэхнікі, аб якіх даведваліся ў час канферэнцыі чытачоў.

На старонках Лепельскай раённай газеты «Нагасная праўда» разважаецца, што на Лепельшчыне сёння працуюць раённая, дзяржаўная і 26 бібліятэк у сельскай мясцовасці. Узрасла колькасць чытачоў. Іх лічэр каля 15 тысяч чалавек.

Раённая бібліятэка арганізавала адкрыты доступ чытачоў да кніг. Толькі за апошні час яна правяла два літаратурна-мастацкія вечары на тэму: «Нам кніга жыць і будаваць дапамагае». «За адарвы быць, ведаць пытанні і адказаў на тэму «Непрычымасць навукі і ралігіі». Чытаюць кнігі больш трох тысяч чытачоў. За дзевяць месяцаў зроблена 37 756 кнігаўдзу.

Сельскія бібліятэкі ў сёлетнім годзе працавалі пад дэпанам: давесці кнігу да кожнага калгаснага двара! І трэба сказаць, што з гэтай задачай яны ў асноўным справіліся. Есць чаму пахваліцца і ў Замонскай сельскай бібліятэцы. Іе загадчыца Люба Карась разам з саветам бібліятэкі арганізавала два чырвоныя куцкі на жывагаспадарчых фермах калгасам імя Кірава, тры бібліятэкі-пераходкі і два пункты выдачы кніг. Акрамя гэтага Люба Карась сама а кніга ідзе да чытача. У бібліятэцы аформлена наглядная агітацыя, праведзены канферэнцыі чытачоў: «Стойлавае ўтрыманне жывёлы», «Жомаму калгасу — трыста і птушкардочка ферма». Адбыліся цікавыя літаратурна-мастацкія вечары: «Жыць і працаваць па-камуністычнаму» і «Нам партыя дапамагае».

Загадчы Ганчавіцкай раённай бібліятэкі Л. Гаўрылюк на старонках газеты «Сялянская праўда» ў артыкуле «Палепшана абслугоўванне чытачоў» разважае, што бібліятэка пачала працаваць па-новаму: да кніг арганізаван свабодны доступ. Бібліятэка працуе 15 тысяч кніг. Літаратура расставлена па раздзелах: «Планы партыі — планы народа», «Аб роднай Беларусі», «Жыцьцё выдатных людзей», «Пістарычны раманы» і інш.

У артыкуле «Кніга дапамагае ў жыцці» чаруска раённая газета «Сіра» разважае, як пенсіянеры-камуністы Георгій Антоніч Малашанка і яго жонка Вядзіка Саргееўна выкарыстоўваюць кнігу для работы сярод калгаснікаў сельскагаспадарчай імя Кірава. Аўтар гаворыць, што да правядзення гутак агітатара Малашанкавы старанна рыхтуюцца. Яны часта наведваюць сельскую бібліятэку, просяць падараваць ім неабходную літаратуру.

Задача пастаяльна нашай партыі перадаваць кнігамі, можа быць паспяхова выканана ў тым выпадку, калі штодзённую ўвагу ім будзе надаваць партыйныя, саветы, камсамольскія і прафсаюзныя арганізацыі, а наш пераходны друк будзе ўскрываць недахопы, прапагандзіраць усё новае, перадаваць па працоўнай кнігі ў масы.

Добрую і карысную справу робяць газеты, якія шырока асвятляюць працу бібліятэк, іх удзел у камуністычным выхаванні працоўных. І. АЛЕКСЯЕВІЧ.

У цэнтры ўвагі райкома

Кастрычніцкі райком партыі г. Мінска правяў нараду бібліятэчных і да-ботнікаў свайго раёна. Былі абмеркаваны паставы ЦК КПСС «Аб стварэнні і мерах палепшэння бібліятэчнай справы ў краіне». З дакладам на гэтую тэму выступіла сакратар РК КПБ тав. Арлова.

Удзельнікі нарады падзяліліся вопытам працы па прапагандзе мастац-

кай і тэхнічнай літаратуры, разказа-лі аб той літаратуры, якая ў асаблівых бібліятэках навагарам вытворчасці, членам брыгад і ўдзельнікам камуні-стычнай працы.

На нарадзе было ўнесена шмат пра-пановаў па палепшэнні работы пра-фсаюзных і школьных бібліятэк.

Л. ФРЫД.

самае ўрачыстае з эпох: шум будоўляў, злом перамож, не росквіт вясні творца асобы, для якой пашана і прастор. Гэтай ідэі, творцы побыт, увабосібы мой павінен твор. І давай!

Леге арніс — стэль, ідэны ўрэвень! Мая гонар даць адметны дом гораду, што ў старажытным «Слове харалужным правінеў мячом.

Пазбаўце гэтую тыраду лёгкая адцення парадзінасці (за якое, зразумела, нясце адказнасць вы, пэст, а не герой), выкіне ірацыяна «леге арніс» і «маю гонар», і перад мям паўстане чалавек, усім правільна перакананы, што праца ў нашай краіне ўсё шчыльней набліжаецца да ма-стацтва, будоўлі, які ўме разгля-даць свае штодзённыя справы ў шы-рокай гістарычнай перспектыве.

Ці не здаецца вам, таварыш Ру-сеніш, што скрозь і ўсюды адмаўляю-ць Вайтовіч, вы разам з раторычна-і красамовным выдаскаваннем пафас, унізласці, здаровае жалдане прак-тыка раздзеліць эстэтычным наві-ткам нашых вялікіх будоўлічых спраў? Мне, калі я чытаў пэму «Другі пачатак», імяна тэм і зля-лосна. Сумнім, прыземленым і арды-нарным унізеў мя «ставоўчы» ан-таніч Вайтовіча — інжынер Тарас Пастушэня. Такому сучару ніколі не прыдзе на памяць харалужны меч у «Слове», і правільную думку Вай-товіча аб творчым характары будоў-ніцтва ён адвергне з самага, як кажуць, парогу спасылак на непра-зумелую, не вытанчаную ў пэме «злёму мас», і ў зацітай спрычы з Вайтовічам — арка ні ведаў — ён нечаканна падмешае сур'ёзную раз-мову аб эстэтыцы ў мастацтве, як эстэтычнай катэгорыі, больш чым чужымі меркаванням аб... эканомі-і рэалі.

Вайтовіч — індывідуаліст. Фаль-шывы і закаханы ў себе гавару. Але чаму? Давяце паслухаем самаго героя:

Музыкай застыла каменная гэты твор назваў калісь пэст; з поўным правам імям творцы сцены ўпрыгожыць можа гарсавет. Не хваля ўсё ж фасадом строгім духу нашай вялічай эпохі...

Вытокі няўдачы

Сюжэт камедыі Леаніда Зорніка «Дабрадзе», якая ідзе на сцене Театра імя Янкі Купалы, прости. У са-лідаў навукова-даследчай устано-вы — Інстытуте антычнай культуры невадома адкуль паўзлаецца нейкі Кабачкоў. І хоць Кабачкоў з цацка-савета адрывае Талемака ад тале-графу, гэта, аднак, не перашкаджае яму абараняць кандыдацкую дысер-тацыю. І хоць усе члены вучонага савета перакананы ў бягзуюдасці «навуковай працы» Кабачкова, — гэта, аднак, не перашкаджае ім па-дабраце душай адмадушы прага-ласаваць «за»...

Адін раз зробленае зданствэц-цэце за сабой настурны. Ацаніўшы становішча, у якім ён знаходзіўся, на-хадны Кабачкоў дэясівае ўжо як адкрыты чынік: прымушае высока-пачуноўных членаў высюкапаважана-га вучонага савета пісаць за яго на-вуковы працы і друкаць іх пад сваім прозвішчам. Тым ж прафэсары па-кардыла даюць згоду на прызначэнне Кабачкова намеснікам дырэктара Ін-стытута. Паступова, але ўпэўнена Кабачкоў пачынае працоўнасця па службе і навуковай дэясіцы. На-мэждома, да чаго б прывяло такое «спрацоўванне»!.. І толькі выпадак з Шхадонскім, старым сябрам Кабач-кова, раскрывае вочы шаюноўны прафэсарам на самаўраўну сутнасці вышчэпанага імі інжынерана. Аз-наваеца, Кабачкоў не проста неву-ка, але і самы сапраўны праўдэсць! Ён нават не мае атэстата сярэдняй школы. Толькі чыпер вучоны мужык зразумелі значнасця свайго мала-душы і непатрыбнага дэабрадэства. Толькі чыпер да іх сяважыцы дэ-шю, што Кабачкоў вочы плаццяць за нішто дэаржыны грошы.

Ну, а калі б не выпадак? Калі б Шхадонскі не прыхаў да Кабачко-ва?.. Гэты неву і надалей тэарызав-ваў бы калектыў салідных вучоных? Імяна тут, нам здаецца, самае слабае месца ў вырасненні сюжэ-тнага канфлікту пэсы і спектакля. Усе дэватаніацыя членаў савета на-стойкі маладушыны і спагадлівы, што ні адзін з іх не можа правіць хоць бы кроплю раўнадушчя ў бара-бце са сваім праціўнікам. Яны вельмі «інтэлігентныя», каб актыўна вэсці гэтаго барацьбу.

Нам могуць запярэчыць: «Дэ-звольце, а Ложкін?» Але ў дэзэны аднавінах, як кажуць, адін Ложкін у полі не воін. Ды і не такі ўжо ён напорысты і энэргічны ў выкананні артыста В. Уладзімерскага, не такі ўжо рашучы і мэтанакіраваны, каб пайсці супраць вялікага калектыў-на прафэсараў. Па сутнасці, Ложкін у спектаклі, як і члены савета, пасі-ду на чакане зручнага моманту. І толькі тады, калі гэты выпадак здарэцца, Ложкін адважэца выкрыць Ка-бачкова.

Уражанне ад спектакля дэясівае: з аднаго боку — кваліфікаванае вы-кананне, а другога — дэабразнасць, анекдатычнасць тэмы. Выпадак, які падданы пэсе, можа быць у жыцці, падобная сітуацыя сама па-сабе верагодная. Але гэтая сітуацыя для фелетона, а не для пэсы.

Аўтар пэсы і пэстаноўшчык спек-такля, відаць, мелі добрыя намеры, імкнуліся з высокай трыбуны тэат-ра паказаць нідкасць непатрыбнай лабары і залішняй лажнасці з бо-ку некаторых нашых людзей, пака-заць, да чаго часам могуць прывесці маладушы і пэтанурацыя невукам. Але ці ўдалося гэта аўтарам спек-такля? Не ўдалося.

І не ўдалося таму, што Кабачкоў (Значэнне на 4-й стар.).

гэме працы, тэхнічная, вытворная сфера ўпачатку адарвалася ад сфе-ры «чалавечэскай», і гэта адзін-адзін злучыла звыклі звычэйныя рэчы, зрабі-лі з іх эстэтычным сэнсе рэчы ма-ляўніцкай. Людзей з іх погляд-на-спыналісмы і густамі вы пры-чынілі да справы, а не раскрылі людзей у справе, прычым сама спра-ва атрымала абмежаванае, празмер-ны практычнае тлумачэнне, — з-вэй імя калектыў, як актыўна-дэ-ясівага фактара, а значыць, і імя патрыбнага маштабу пры ацэнцы кожнага чалавека пасобку...

Адноймі Л. М. Талстой сказаў вядомаму рускаму жылівеццу Рэрху: «Ші даводзілася жам у лодцы пера-плываць быстраходную раку? Аб-важэца кіруйце вышэй тэго месца, куды вам трэба, і праці знасе. Так і ў галіне духоўных паграбавань-няў трэба руляваць заўжды вышэй — жыцьцё ўсё знасе».

Вы ў сваёй пэме вядомаю хіба грывалі руль, значна ніжэй «тэго месца, куды вам трэба», і шырка, мінагаводна лідны жыцця знесла лодкачк вайшай пэме, бо ў паручэ гэтай лодкі па-спрыраўдому не бу-дучы вешер «вэнічынага хвалыванні, скажам, тэж, як ён дае себе знаць у выдатнай «Пэме аб моры» Алек-сандра Дзюжына. Можна па-рознама ставіцца да індывідуальных творчых дэабіласцей Дзюжына, але нельга адмаўляць тэго, што ў сваёй твор-чэсці і асвабіла ў «Пэме аб моры» гэты таленавіты мастак увабосі-якасна новы характар самаго паче-цтва паўтэражна хатнішня, яго аб-важэца павіна ў себе ўключачь жм-бо прадуцтвае будучыні. Асюль і-нава, імяны — высокі — погляд на чала-вэка, імкненне яго праверыць не вы-дэліна па практычэ, а заўтрашнім камуністычным днём або справу, ў-вычэй гэты заўтрашні дзень жыве, як абяцанне і зарука.

А мы нярэдка пішам творы, пры-свечаныя, здавалася б, самым на-дзённым тэмам, і пішам з лепшымі іммерамі, але ў іх, у гэтых творах, (гаворыць вядомы ж словамі) «шуч-каліне ад гісторыі розных на бакі-віруецца», між тым, як пэмы жы-цьця».

Добрая традыцыя

Абедзены перапынак. Але рабо-чыя не разыходзіцца з праца. Да іх прыхалі госці — студэнты музычна-га вучылішча. На стайне машыны, якая праходзіць зборку, насьпенны памост. Людзі абступаюць яго на-тоўпам.

Канцэрт пачынаецца. Вэсёлія мелодыі разнасяцца па прасторнаму цаху: баяністы Віктар Бабчанка і Сяргей Баршчоў выканоўваюць фан-тазію на тэмы пэсень Дунаеўскага. Потым выступаюць спявачкі. З па-чудзём студэнтка Мая Меркіна вы-конвае рамансы. Раіса Дзіленка спявае беларускую народную пэсню «Чарнушчак» і рускую народную пэсню «Над палымі, ды над чы-стымі». Спявачка імяне саліст на трубе Грыгорый Ігузін. Потым на імпрызаваўную сцэну падымаецца Алена Каралева. У ле выкананні дэпна і лірычна гунаць украінскай народнай пэсню «Намо мені чорны бровы» і пэсню кампазітара Фелі-цыяна «Паяздзі».

Заводскі гулок абвясціла пачатак працы. Работчы шчыра дэякуюць маладым выканаўцам за добры, цікавы канцэрт.

Такія канцэрты студэнтаў Магі-дэўскага музычнага вучылішча на буйнейшым прадпрыемстве горада — заводзе «Стромашына» сталі тра-дыцыянымі.

Дзень адкрытых дзвярэй

Калектыў Грэмскага абласнога краязнаўчага музея для дэпша абслугоўвання працоўных арганіза-ваў кожную сераду бесплатнае на-веданне музея — дзень адкрытых дзвярэй. Першы такі дзень быў пра-ведзены 2 снежня. Музей наведала звыш 200 чалавек. Дарэчы праца-валі лекцыі на краязнаўчых тэмы.

Наведвальнікі пазнаёбіліся з гі-сторыяй і прыродай вобласці, з раз-нымі прамысловымі, сельскай гас-падаркі і культуры роднага краю.

А. ПАТЫКА.

Абменныя канцэрты

Калектыў мастацкай самадэ-ясіцы Кармянскага раёна Гомель-скай вобласці і Слаўгарадскага ра-ёна Магідэўскай вобласці падтры-мліваюць добрую суседскую сувязь. Аматары сінцы часта абмежавляюцца канцэртамі. Нядаўна калектыў ма-стацкай самадэясіцы Кармянскага раёна выступіў з канцэртам у Слаў-гарадзе. Днямі слаўгарадскага ама-тары сінцы пабылі ў Карме.

Абменныя канцэрты карыстаюцца папулярнасцю сярод жыхароў раё-на.

В. БАРЫСЕНКА.

Дапамога маладым

Пры нясыскай раённай газэце «Чырвоны сцяг» трэці год працуе лі-таратурнае аб'яднанне. У склад яго ўваходзяць людзі розных узростаў і прафэсій: рабочыя, калгаснікі, служ-бачыя, настаўнікі. Газета змяшчае літаратурны, часта друкуе пасобныя першы і бакі на надзённых тэмы. Кіруе літаратурнае пэст Паўлюк Прануза. На нарадах пачынаюцца аўтары атрымліваюць добрыя пара-ды, літкансультацыі. Рэдактар газе-ты А. Кукіно не толькі даўно прабуў гукаркі з маладымі аўтарамі на тэ-ме «Мастацкае слова — на службе сямігоддзі», «Сатыра — жанр выха-вання».

І. ГУРБАН.

Журавель у небе...

Нядабра, калі калгас «Савецкая Беларусь» амаль з пачынным прыбыткам ды не мае клуба. Трэба, каб калгаснікі жылі не толькі зможна, але і культурна. І калі ў пачатку 1957 года праўдэны арніс аб-мяркоўвала пытанне аб будоўніцтве новага клуба, яго адмадуша падтры-малі ўсе калгаснікі.

Параліла людзі і вырашылі ад-пусціцца на будоўніцтва клуба мільён рублёў! Паслалі ў Мінск старшыню: «Выбрай, маўтаў, падыходзячы пра-ект».

У Белэсдэпракце пасланец лі-скаўскіх мільянераў спыніў сваю ўвагу на тыпамым праекце, кошт якога каляеца ў каляеца ўкладваць ў адпачунаўную калгасам суму. Спрыжым двухнавархоў будынак нагадува сапраўдны палац. Тут і глядзельная зала на 410 месца, і прасторная пакой для бібліятэкі і чыталні, работы гукаркі. Нарэшце, выдатнае памішанне адродзіцца для паўдэны калгаса.

Не традыцы дарэмна часу, стар-шыня арніс заключыў дагавор на праектную дакумэнтцыю і тут жа, не адыходзячы ад касы, разлічыўся.

Добры пачатак — палова спра-вы. Узброены праектнай дакумэнт-цыяй, неадрылімы калгаснікі раз-гарнулі кіпучую дэясінасць. І ўжо 2 красавіка тэго ж года ў Упраў-ленні справамі Савета Міністраў рэспублікі прышло павадэнне, у якім гаварылася, што «будоўніцтва клуба ўключана ў план надрадных работ Міністэрства гарадскага і сель-скага будоўніцтва на 1957 год у аб'ёме 800 тысяч рублёў». А хутка стала вядома, што справа гэтая да-ручана Баранавіцкаму будтрэсту № 5.

Сонечным ранкам з Баранавіч за-вітаў у калгас упраўленчыя гэтага трэста К. Марозаў. Нахваліў ён кал-гаснікаў за тое, што яны дэясіць аб культуры і паабяцаў:

— Я вам такі палац абдэюю — век памятаць будзеце. Над новы год — гэта ён пра надыходзячы 1958 гаварыў — сам на насасяла да вас прыеду.

— Я слоў па вешер не кідаю, — працягнуў упраўленчы трэста і за-пэўніў, што праз некалькі дэй пры-дзе ў калгас новую будоўніцую ар-мію з усялякай тэхнікай, і вырасе клуб, як грыб пасля дажджу.

Абяцаная Марозаўм «будоўніцкая армія» прыбыла ў калгас толькі праз два месяцы ў складзе... сямі чалавек, якія мелі на ўзбраенні ад-ны рыдлёўкі. А тэхнічная база скла-далася з адной аўтамашыны. Яны падвозіла цэментавыя растворы і пэгу-ла з Баранавіч, гэта значыць, на ад-легласці 60 кіламетраў. Кожны раіць працягваць тры-чатыры гадзіны, і будоўнікі працавалі не больш гадзі-наў-дзюх за дзень.

Праўдэны і партыйныя арганіза-цыя калгаса забілі трыюму. Некаль-кі разоў старшыня калгаса асабіста ездзіў да Марозаў у Баранавіч. Той не скупіўся на абяцанні, але стаяношча на будоўлі не мянялася. Тады ў справу энэргічна ўмяшаліся Клеціц райком партыі і райпачка-ном. Яны наведвалі ў Міністэрства гарадскага і сельскага будоўніцтва, што Баранавічкі трэст № 5 зрывае будоўніцкую работу, безгаспадарча выдэе іх, пуская срокі на вешер. Ні-што з работнікаў міністэрства не звярнуў увагі на гэты сігнал.

Тым часам канчалася лета, а на будоўніцтве клуба дэды быў закла-дзены падмурк. І тады камсамоль-цы калгаса вырашылі дапамагчы будоўнікам. Сельскаспраўдэ са сваіх фондаў выдэліла 200 тысяч штук паглы і моладзь, узброеныя кель-мі, у вольны ад работы час укла-лі ў сценны ўдзельны цагляны і тым самым арушыла будоўню з мэртвага месца. Але і гэта не справіла з месца кіраўнікоў Баранавіцкага буд-трэста, на рахунку якога яшчэ з

раканым, што вы, аўтар «Другога пачатку», памылілі ў выбары жан-ры: той матэрыял і тая канкрэтная гісторыя, якія спынілі сваю ўвагу, не вымагалі пэзмы; празаічнае апавяданне больш поўна перадало б сут-насць гэтай гісторыі. У вашым творе адсутнічае абважэца для пэзмы эпазічэнае рэальнае, бытавыя сінцы з элементна «высокага», рамантычна-га вымыслу, у якім звычайна рас-крываюцца шырокі гістарычныя га-рызоны. Пэма «Другі пачатак» пе-раўтэчна матэрыялам чыста інфар-мацыйным, не засюсюем паўтэчна, матэрыялам, які зусім не патрабаваў перша, як азінай і незвычайнай формы свайго выяўлення.

Абы сці, і свята да душы — пошукі, эскізы, чарчэжы. Логіка разлікаў хвалывала, ён самчы, як дэясіваў закон, па якому новаму трываласць з новай формай набываў формы; прыгаўт і ён і мацёў ад бэрым прастай, блыкай да прыроднай і норм.

А рыфмы? «Праектам — архітэ-ктар», «студэнт — факультэт», «архі-тэктар — праспект» — рыфмы без-адносна дрэнныя, пэмаж, як якая павіна ляжыць, а не паласіцца, яны пэуюць непэраўна...

Мне заўсёды здавалася, што вам, пэсту з разумным, я б нават ска-заў, інтэлектуальным талентам, пад сілу напісаць пэму шырока маштаб-на, азаруючы вялікай думкай аб чалавеку, які творыць гісторыю, пе-рабарае прыроду, рытухтэсна ўдэ-раць да самых далёкіх планет і зор-каў пэма, нават калі яна не буд-зе паўдэна элементарна раманты-чнай умоўнасці, непэабэжына ўключы-ць у себе і ваш асабісты жыццёвы вопыт, і вашу шчырую ўлюбэнасць у бэшчоскай прыр, у родную матчы-ную мову, і ваш розум аб будучыні, якая будзеце сёння чалавекам вы-сокай, грэайнай і адухоўленай спра-вы.

Л. КАВАЛЕРЧЫК.

Клецікі раён.

— Вы ўжо дома? Есць адна работка.

Альбо: Усяляк было: і мілаванні, і хвідны спрычак, а затым ля пад'езду чыжы на сцяніцы разамкнуць надобна рукі ім.

Што рабіць? Бо хутка атрымае ён дыплом, публіку ў «Мастац-ва».

Уражанне такое, што вы, калі пі-салі пэму, не дазвалялі сабе захва-ціцца прэмерна, толькі імкнучыся «эпіталіцы» працу каханым, а кахан-нае «дэясіваць» высюкароднай ізы-бы будоўніцтва. Замест складанага ўдзельнага трамвэйна, вытворчых і лірычна-інтымных сувязей зноў такі атрымаўся мантаж, механічнае спа-лучэнне розных па значыноў жыццё-вых з'яў. І гэта выключна таму, што перад вамі, калі вы працавалі над пэмай, не стаяў чалавек ва ўсёй яго непэатэорыясы, а толькі адзінацэн-нае эпіталічэскае «эфунцыя».

Запомніліся ў пэме якраз тыя месціны, дэ нечаканна прывялі наш адукаў дэясіць, вына зласна ба-га — індывідуаліст, над ім арбіт у асабэ старшынкі гасравета Мясні-ца Пэсенькі, а паміж ім дэясіваць калектывісту і якраз у той дзень калі пад тэрам аркестраў адкрываецца мост з высюкавай ажурнай ар-кай. Як многа ў гэтай расстанова-вай стаянцы на індывідуальных творчых дэабіласцей Дзюжына, але нельга адмаўляць тэго, што ў сваёй твор-чэсці і асвабіла ў «Пэме аб моры» гэты таленавіты мастак увабосі-якасна новы характар самаго паче-цтва паўтэражна хатнішня, яго аб-важэца павіна ў себе ўключачь жм-

